

SOSYAL BİLGİLER

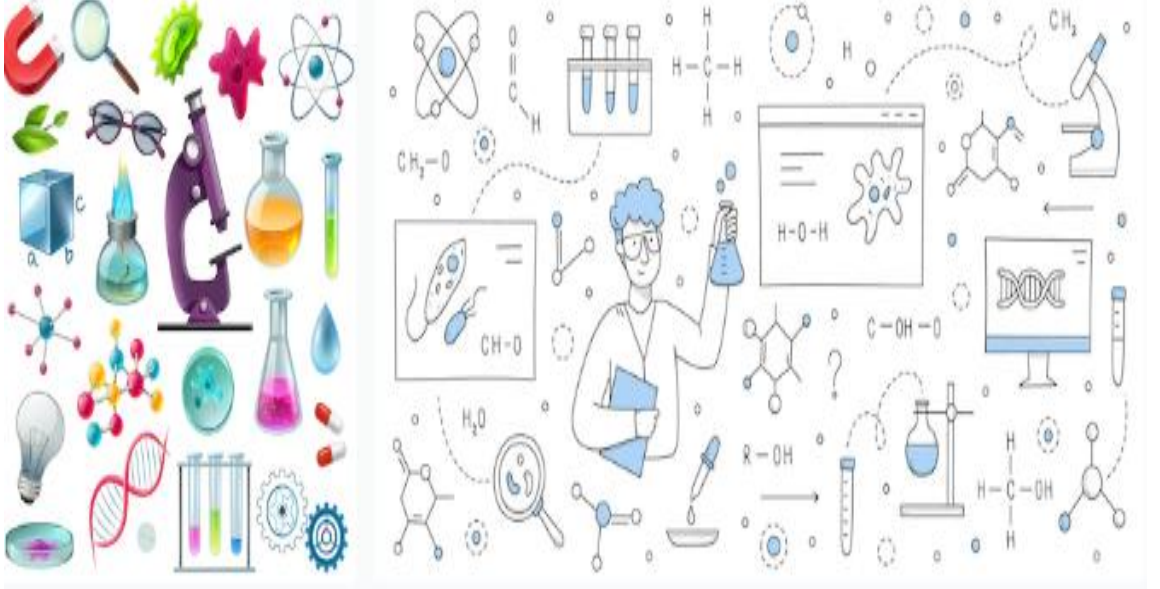
6. SINIF
2023

ÜNİTE DERS
NOTLARI

sosyalbilgilerinsesi

BİLİM, TEKNOLOJİ ve TOPLUM

BİLİM, TEKNOLOJİ ve TOPLUM

SOSYAL BİLİMLER ve TOPLUM

BİLİM

- Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, yöntem olarak deneye dayanan, mantıklı, düzenli ve sistemli bilgidir.

Sosyal Bilimler: Toplum olaylarını, insanın sosyal ve kültürel faaliyetlerini inceleyen bilimlerin ortak adına sosyal bilimler denir.

Sosyal Bilgiler: İçeriğini sosyal bilimlerden alan, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmek amacıyla okutulan bir derstir.

SOSYAL BİLİMİN DALLARI

TARİH

HUKUK

FELSEFE

COĞRAFYA

ETNOGRAFYA

KRONOLOGI

ARKEOLOJİ

SOSYOLOJİ

FILOLOJİ

EKONOMİ

PSİKOLOJİ

NÜMİZMATİK

ANTROPOLOJİ

1- TARİH

Geçmişte meydana gelen olayları yer ve zaman göstererek sebep sonuç ilişkisi içerisinde açıklayan bilim dalıdır. İnsanlar tarih sayesinde geçmişteki olaylardan ders çıkararak aynı hatalara düşmez.

2-

2- COĞRAFYA

İnsan ile doğal çevrenin etkileşimini inceleyip sonuçlarını araştıran bilim dalıdır. İnsanlar coğrafya sayesinde yaşadığı yeri tanır ve birçok faaliyetini coğrafyaya göre belirler.

3- ARKEOLOJİ

Geçmişte yaşamış uygarlıklara ve canlılara ait her türlü kalıntıları araştıran ve inceleyen bilim dalıdır. Arkeoloji bilimiyle ilgilenen bilim insanlarına arkeolog denir.

4- EKONOMİ

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan üretim, dağıtım, tüketim ve ticaret faaliyetleri ile bunlarla ilgili faaliyetleri inceleyen bilim dalıdır.

6. SINIF 4. ÜNİTE

BİLİM, TEKNOLOJİ ve TOPLUM

5- HUKUK

”

Kişilerin birbirleriyle, toplumla ve devletle olan ilişkilerini düzenleyen ve uyulması kamu gücüyle desteklenmiş kuralları inceleyen bilim dalıdır.

6- ETNOGRAFYA

”

Milletleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim.

7- SOSYOLOJİ

”

Sosyoloji toplumların örf ve adetlerini, yaşam biçimlerini, toplumsal olayların oluşumunu ve gelişimini inceleyen bilim dalıdır.

8- PSİKOLOJİ

”

İnsan ve hayvan davranışlarının nedenlerini, içinde bulunan ortam ve koşullara göre inceleyen bilim dalıdır.

9- ANTROPOLOJİ

Biyolojik, kültürel ve toplumsal olarak insan çeşitliliğini, bu çeşitliliğin değişim ve gelişimini inceleyen bilim dalıdır. Kısacası ırk bilimidir.

10- FELSEFE

Varlığı, bilgiyi ve bilgeliği aramak için gösterilen çaba yani kısacası düşünce bilimidir.

11- KRONOLOJİ

Geçmişten günümüze meydana gelen olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralayan bilim dalıdır. Kısacası zaman bilimidir.

12- FİLOLOJİ

Dünya üzerinde var olmuş ve varlığını sürdürmekte olan dillerin yapısını, tarihsel gelişimini, kökenini ve birbirleri ile ilişkilerini inceleyen bilim dalıdır.

13- NÜMİZMATİK

Eski paraların ve madalyaların tarihi, bunların tanımlanıp sınıflandırılması ile uğraşan bilim dalıdır.

ATATÜRK ve SOSYAL BİLİMLER

- Atatürk özellikle vatandaşlık bilinci açısından sosyal bilimlerin çok önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiş ve bu amaçla sosyal bilimlerin gelişimine katkı sunmak amacıyla kurumlar kurarak araştırmalar yaptırmıştır.
- Atatürk Sosyal Bilimler alanında;
 - Türk tarihinin araştırılması Türklüğe ve dünyaya tanıtılması amacıyla 1931 yılında Türk Tarih Kurumunu (TTK),
 - Türkçenin korunması yabancı dillerin etkisinden kurtarılması ve geliştirilmesi amacıyla 1932 yılında Türk Dil Kurumunu (TDK),
 - Sosyal bilimlerin gelişmesi ve sosyal bilim dallarında nitelikli insanların yetiştirilmesi amacıyla 1935 yılında Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesini kurmuştur.

GÜNÜMÜZDE BİLİM ve TEKNOLOJİ

- Günümüzde Türkiye'de bilim ve teknolojinin gelişimine yönelik ciddi çalışmalar yapılmaktadır
- Bu çalışmaların yürütücüleri arasında TÜBİTAK, TÜBA, teknoparklar, bilim fuarları vb. yer almaktadır.
- Cumhuriyetimizin kurulduğu ilk yıllardan günümüze kadar ülkemizde birçok bilim insanı yetişmiştir.
- Afet İnan, Safiye Ali, Özlem Türeci, Nüzhet Gökdoğan, Halil İnalcık, Hulusi Behçet, Osman Turan, Refik Saydam, Gazi Yaşargil ve Aziz Sancar (2015 yılı Nobel kimya Barış Ödülü sahibi) önemli bilim insanlarımız arasında yer almaktadır.

TÜRKİYE'DE BİLİM VE TEKNOLOJİNİN GELİŞİMİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

Bilim ve teknolojiyi desteklemek ve teşvik etmek amacıyla 1963 yılında kurulmuştur. Türkiye'nin bilim ve teknoloji konusundaki politikalarını belirlemek ve bunları uygulamaya geçirmek, gelecek dönemlerin bilim insanlarını keşfetmek ve onları bilim konusunda teşvik etmek, bilim alanındaki dergi ve kitapların yayımını yapmak kurumun amaçlarından bazılarıdır.

TÜBİTAK

Ülkemiz ve dünyada önde gelen bilim ve teknoloji firmalarını burada bir araya getirerek, Türkiye'yi bilişim sektöründe Ar-Ge ve inovasyon üssü hâline getirmeyi hedeflemektedir.

**BİLİŞİM
VADİSİ**

6. SINIF 4. ÜNİTE

BİLİM, TEKNOLOJİ ve TOPLUM

Araştırma ve/veya pratik deneyimden edinilmiş ve mevcut bilgiden yararlanarak yeni malzemeler, yeni ürünler ya da cihazlar üretmeye; hâlen üretilmiş veya oluşturulmuş olanları büyük ölçüde iyileştirmeye yönelik sistemli çalışmalardır.

ARGE

İşletme içi uygulamalarda, iş yeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş bir ürün, mal veya hizmette yeni bir pazarlama yönteminin uygulanmasıdır.

E-inovasyon

Nanoteknoloji atomik veya moleküler seviyede cihazların üretilmesini, kontrolünü ve çalıştırılmasını hedefleyen teknolojik bir alandır. Nanoteknoloji günlük hayatta tekstil, sağlık, kimya sanayi vb. birçok alanda kullanılmaktadır.

TÜBİTAK bünyesinde, tam elektrikli, menzili uzatılmış elektrikli gibi farklı hareket sistemleri ile çalışan 4 prototip (model) araç geliştirilmiştir.

OTOMOTİV SANAYİ

Ülkemizde özellikle son yıllarda savunma teknolojilerine büyük önem verilmektedir. TÜBİTAK, HAVELSAN, ASELSAN, TUSAŞ Türk savunma sanayisinin öncü kuruluşlarındandır.

SAVUNMA SİSTEMLERİ

Türkiye'nin daha önceki haberleşme uydularından farklı olarak milli imkânlarla geliştirilen TÜRKSAT 6A'nın yapımı ile Türkiye kendi haberleşme uydusunu yapabilen az sayıdaki ülke arasına katılacaktır.

İLETİŞİM ve ASTRONOMİ

Enerji üretim ve iletim teknolojilerinin milli ve yerli imkânlarla geliştirilmesi hedeflenmektedir.

ENERJİ SİSTEMLERİ

Akıllı şehir sistemiyle daha güvenli, ulaşımı daha kolay, trafikte bekleme süresi daha az ve daha temiz bir çevreye sahip şehirler oluşturulmaktadır.

AKILLI ŞEHİRLER

Teknoparklar, üniversite-sanayi iş birliğiyle bilgiye ve ileri teknolojilere dayalı sanayi firmalarının güçlendirilmeleri amacıyla kurulur. Özellikle sağlık, ulaşım, iletişim gibi alanlarda çalışmalar hızlı bir şekilde devam etmektedir.

TEKNOPARK

 **teknopark
istanbul**

HAYALİMDEKİ GELECEK

- İnsanlar ilk çağlardan günümüze kadar birçok icat yapmıştır.
- İnsan hayatını kolaylaştırmak ve merak duygusu gidermek amacı ile yapılan bu icatlar sürekli gelişme göstererek hayatımızın temel noktalarından biri olmuştur.
- Bu icatlar günlük hayatımızda ulaşım, iletişim, barınma ve güvenlik gibi alanlarda kendisine yer bulmuştur.

BİLİM: Evrenin veya evrendeki olayların bir bölümünü konu olarak seçen; deney, gözlem vb. yöntemleri kullanan ve gerçeklikten yararlanarak sonuç çıkarmaya çalışan düzenli bilgiye bilim denir.

TEKNOLOJİ: İnsanların, doğada bulunan ham maddeleri kendi işine yarar hâle getirebilmek ve yenilikler bulmak için kullandıkları farklı yöntemleri de içine alan tekniklerin tümüne teknoloji adı verilir.

- Bilim ve teknoloji, hayatımızın her alanında yerleşmiş durumdadır. Bilgisayarlar, akıllı telefonlar, üç boyutlu yazıcılar, tıbbi cihazlar, yazılımlar, elektrikli otomobiller ile hayatın kolaylaşmasına imkan sağlamıştır.
- Farklı fikirler üretebilmek, yeni buluşlar ortaya kayabilmek, sorunlara çözüm bulabilmek bilimsel araştırma basamağının önemli bir parçası olan hayal etmekle başlar.
- Geleceğin nasıl olacağını gösteren etkenlerden biri de hiç şüphe yokki teknolojide yaşanan gelişmelerdir. Teknolojik değişim ve gelişmelere bağlı olarak sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel değişimler birbirini etkileyerek daha farklı bir dünya oluşturmaktadır.

- Teknolojinin ilerlemesi ile geçmişte bizler için hayal olan şeyler günümüzde gerçekleşmiş durumdadır. Yine şu anda imkansız dediğimiz birçok fikir ve icat yakın gelecekte hayatımızın önemli bir parçası olacaktır.
- Teknoloji ile birlikte sağlık, eğitim, savunma, ulaşım, iletişim vb alanlarda insanların yaşamlarını kolaylaştıran ilerlemeler kaydedilmiştir. Ancak her ne kadar hayatımızı kolaylaştıran teknolojinin faydaları olsa da insanlar ve çevremiz içinde tehlikeleri de beraberinde getirmektedir.
- Bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte üretimde verimliliğin artması, günlük yaşamın kolaylaşması, bilginin saklanması ve yayılmasının hızlanması gibi konulara bize sağladığı faydalar arasında örnek olarak gösterilebilir. Bunun yanında kimyasal silahlar ise yaşamı tehdit eden unsurlar arasında yer alır.

ARAŞTIRMA YAPIYORUM

BİLİMSEL ARAŞTIRMA

- İnsanoğlu, geçmişten beri merak duygusunu gidermek için çeşitli araştırmalar yapmıştır.
- Doğru ve güvenilir bilgilere ulaşmak için sistemli ve düzenli bir araştırma yapılması gerekir.

BİLİMSEL ARAŞTIRMA: Herhangi bir konuyu, belli yöntemlerle ve sistemli biçimde inceleyerek bir sonuca ulaşmaya bilimsel araştırma denir.

- Yaptığımız çalışmalarda bilimsel araştırma basamaklarına göre hareket ederek araştırma yapmak çalışmamızın daha güvenilir olması sağlayacak ve işimizi kolaylaştıracaktır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMA BASAMAKLARI

1- Araştırma Konusu Belirlemek: Bilimsel bir araştırma yapmanın ilk basamağı, araştırma konusunu belirlemektir. Bilimsel araştırma yapan insanlar ilgi duydukları veya merak ettikleri alanlardan araştırma konusu belirlemelidir.

Örnek: Doğaya salınan gazların atmosfere etkisi nedir?

2- Varsayım Hipotez Oluşturmak: Konu üzerine bilimsel çalışmalar yapılarak doğruluğu kanıtlanmamış ama bilimsel çalışmalar yapıldığında doğru çıkacağı tahmin edilen düşüncelere varsayım (hipotez) adı verilir. Bu aşamada araştırma yapacak kişinin kendi önerileri yer alır. Varsayım, araştırma konusunun geçici cevabıdır.

Örnek: Yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelirsek yaşadığımız çevreyi ve atmosferi koruyabiliriz.

3- Kaynak Taraması Yapmak: Belirlenen konu ile ilgili bilgi, belge ve kanıt toplanır. Kitap, dergi, gazete, ansiklopedi ve genel ağ gibi kaynaklardan konu hakkında bilgi ve belgeler toplanır.

Örnek: Doğaya salınan gazların çevreye etkisini, önceki çalışmalardan, makalelerden, bu alanda çalışma yapmış bilim insanları ile görüşmelerden vb. derleyebiliriz.

4- Bilgileri Sınıflandırmak: Bu aşamada araştırma sonucunda farklı kaynaklardan elde edilen bilgi ve belgeler amacına uygun olarak belli bir sıraya göre düzenlenir. Bu bilgiler değerlendirilerek varsayımların doğru mu yoksa yanlış mı olduğu tespit edilir.

Örnek: Kaynak taraması sonucunda konu ile alakalı olmayan bilgiler çalışmadan çıkarılır.

5- Rapor Oluşturmak: Yapılan çalışmalar sonucunda toplanan bilgi ve belgeler kontrol edilir. Daha sonra düzenli ve sistemli bir rapor hâline getirilir. Rapor yazıldıktan sonra kaynakça hazırlanarak araştırma sonlandırılır.

HİPOTEZ (VARSAYIM): Deneylerle henüz yeter derecede doğrulanmamış ancak doğrulanacağı umulan teorik düşünce.

İNTİHAL: Bir kişinin eserinde başka kişilerin ifade, buluş veya düşüncelerini kaynak göstermeksizin kendisine aitmiş gibi kullanmasına denir. İntihal bir tür bilgi hırsızlığıdır.

- Araştırmalarımızda aldığımız bilgileri kimden veya nerden aldığımızı dipnot ve kaynakça kullanmalıyız.

DİPNOT: Metin içinde geçen herhangi bir bilgi ile ilgili olarak sayfa altına, çalışmanın sonuna konulan açıklama veya kaynak bilgisidir.

KAYNAKÇA: Bir araştırma ve incelemede yararlanılan kaynak kitapları, yapıtları gösteren liste.

Araştırmalarımızda dipnot ve kaynakça kullanarak;

1. İntihal yapmamış oluruz.
2. Emeğe saygı göstermiş oluruz.
3. Çalışmalarımıza bilimsel kimlik kazandırmış oluruz.

EMEK BİR HAZİNE DİR

TELİF ve PATENT HAKKI

- Günlük hayatımızda yer alan ürünler büyük emek ve zaman harcanarak oluşturulmaktadır.
- Oluşturulan bu ürünler mutlaka telif ve patent hakları ile koruma altına alınmalıdır. Nedeni ise büyük emek ve zaman harcanarak ortaya koyulan bu ürünleri bazı insanlar taklit edebilir, kopyalayabilir, hatta kendi ürünüymüş gibi gösterebilirler.

BULUŞ: Bir aleti, bir aygıtı veya bir yöntemi ilk kez bulma işine buluş (icat) denir.

MUCİT: Yeni bir buluş ortaya koyan kişiye ise mucit (buluş yapan) denir.

PATENT HAKKI: Buluş yapan insanın, buluş konusu ürününü belirli bir süre üretme, kullanma ve satma hakkına patent hakkı denir.

Ülkemizde yeni bir buluş yapan kişilere patent belgesi verilir. Bu belge, Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından patent tescili yapılarak verilmektedir. Bu belgenin geçerlilik süresi en fazla 20 yıldır.

- Türk Patent ve Marka Kurumu;
 1. Yapılan buluşları yasal olarak güvence altına alarak yeni fikirleri destekler ve teşvik eder.
 2. Yeni buluşlar ortaya koymaya özendirir.
 3. Patent, marka, tasarım vb. haklarının etkin olarak korunmasını sağlar.
 4. Ortaya konulan icat, marka, tasarım gibi yeni ürünleri topluma tanıtır.

Tescilli ürünlerin üzerinde 'R' (Register) işareti bulunur ve bu işaret bize bu ürünün Tescilli bir ürün, mal, hizmet yada marka olduğunu bildirir.

TELİF HAKKI: Herhangi bir bilgi ve düşünce ürününün kullanılması ve yayılması ile ilgili hakların, yasalarca belirlenen kişilere verilmesine denir.

- Telif hakkı genellikle belirli bir süreliğine T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığından alınır. Telif hakkı koruma süresi, eser sahibi yaşadığı sürece ve ölümünden sonraki 70 yılı kapsamaktadır.

Telif hakkı olan ürünlerin üzerinde © sembolü yer almaktadır. Üzerinde bu sembolün bulunduğu ürünler, kanunlarla koruma altına alınmıştır.

BANDROL: Kitap, CD, DVD gibi süresiz yayınların üzerlerinde bulundurulması gereken baskılı etikete denir. Diğer bir tanımla denetim pulu anlamına gelir.

KORSAN ÜRÜN

- Telif hakkına tabi olan bir ürün, fikir veya eserin sahibinin izni olmadan ve ücreti ödenmeden basılması, çoğaltılması ve yayılmasıdır.
- Korsan yayınları çoğaltan, satan ve dağıtan kişiler elde ettikleri kazançtan devlete vergi vermezler ve ülke ekonomisini kayba uğratırlar.
- Bilinçli bir vatandaş, telif ve patent hakkı saklı olan ürünleri yasal yollardan temin eder ve her ne sebeple olursa olsun korsan ürünleri satın almaz.

- Ülkemizde korsanla mücadele için;

İLESAM : İlim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Meslek Birliği

SESAM: Sinema Eserleri Sahipleri Meslek Birliği

MESAM: Musiki Eserleri Sahipleri Meslek Birliği

GESAM: Güzel Sanat Eseri Sahipleri Meslek Birliği

ALO 176: Korsan İhbar Hattı kurulmuştur.

DÜNYA FİKRİ MÜLKİYET ÖRGÜTÜ (WIPO)

- Yeni oluşturulan ürünler nasıl ki ülkemizde koruma altına alınmış ise Çeşitli kuruluşlar aracılığıyla da eserler uluslararası alanda da korunmaktadır. Bu kuruluşlardan birisi de (WIPO) Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü'dür. Bu örgüt uluslararası fikri mülkiyet haklarının korunması, bilgi paylaşımı ve iş birliğine yönelik çalışmalar yapar.
- Ülkemiz bu kuruluşa 1976 yılında üye olmuştur.
- Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü verilerine göre ülkemiz dünya ülkeleri içerisinde en çok patent başvurusu yapan ülkeler içerisinde 25. sırada yer almaktadır.